

**KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
DR. FRANC SUŠNIK
RAVNE NA KOROŠKEM**

POPRAVEK

str. 10

Dr. Franc Sušnik
1898 – 1980

Zahodna fasada gradu s poudarjenima rizalitoma in vhodnim nadzidkom.

Janez Mrdavšič

**KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
DR. FRANC SUŠNIK
RAVNE NA KOROŠKEM**

**Ravne na Koroškem
1989**

Katalogizacija v knjigi — CIP
Univerzitetna knjižnica Maribor

027.53 (497.12 Ravne na Koroškem)

MRDAVŠIČ, Janez

Koroška osrednja knjižnica dr. Franc Sušnik, Ravne na Koroškem / Janez Mrdavšič; (fotografije Bogdan Zelnik... et al.).

— Ravne na Koroškem : Koroška osrednja knjižnica : Kulturna skupnost, 1989

1. KOROŠKA osrednja knjižnica dr. Franc Sušnik (Ravne na Koroškem)

Spomini bledijo in ugašajo. Čas spreminja podobo krajev in načine življenja. Sadovi preteklosti se ohranjajo z močjo, ki jim jo dajeta njihova vpetost v sedanja dogajanja in njihova naravnost v potrebe prihodnosti. Ohranja jih njihova sposobnost, da lovijo in ohranjajo korak z vedno hitrejšim razvojem.

Kulturne ustanove na ravenski planoti so zrasle iz zanosnega razpoloženja prvih poveljnih let, ki ga je netilo vnovično doživetje miru in svobode. Mladim naj bi utirale pota iz kulturnega zakotja, novim rodovom naj bi ohranjale pričevanja o preteklosti, da bi ob njih spoznavali smisel ustvarjalnega dela, in jih opozarjale na zmote, ki jih lahko rodi nepremišljena hlastava naglica, če težnja po plehki površnosti in ugodju izrine misel na žlahtne sokove polnega življenja.

Dolg bi bil seznam tistih, ki so jim videli smisel in pomen, ki so botrovali njihovemu nastanku in jim omogočali rast, dolg seznam tistih, ki so s svojim delom v njih oblikovali težo in zven njihovega današnjega imena. Vsaka zase bo v svojih kronikah ohranjala spomin nanje. Publikacija, izdana ob štiridesetletnici ustanovitve Študijske knjižnice na Ravnah, naj le bežno osveži zgodovinski spomin.

KORENINE KOROŠKE OSREDNJE KNJIŽNICE

Koroška osrednja knjižnica »Dr. Franc Sušnik« Ravne na Koroškem nadaljuje delo nekdanje Študijske knjižnice Ravne na Koroškem in ljudskih knjižnic, ki imajo tudi v krajih Mežiške doline že domala stoletno tradicijo. Prve med njimi so začeli ustanavljati narodno zavedni slovenski duhovniki, med drugim tudi zato, da bi jim pomagale zaježiti vpliv vse močnejšega ponemčevanja domačih prebivalcev.

Po prvi svetovni vojni je bila Mežiška dolina — del zgodovinske dežele Koroške — izločena iz plebiscitnega območja in je pripadla Jugoslaviji. Življenje v novi državi je razvejilo odnose do tiskane besede in pričakovanja, ki naj bi jih pomagala doseči. Vsa močnejša društva so ustanavljala svoje knjižnice, nakupovalno politiko pa so prilagajala svojim nazorskim opredelitvam in političnim ciljem.

Spomladi leta 1941 so javne knjižnice v Mežiški dolini premogle okrog sedem tisoč knjig. Že v prvih dneh nemške okupacije pa je bila slovenska beseda pregnana iz vsega javnega življenja in slovenske knjige obsojene na požig. Le pičla sedmina se jih je ohranila do konca vojne.

Mauthausen, 12. 5. 45.

Ljubre mati, brat in Nevele!

Spominam Vam, da sem tukaj živ in zdrav. Oboroženci smo bili 5. 5. 1945 pri ameriških četah. Privedli žene, brate in Nevele ne vem kje. Ali izpleta, da so bile te že prej osvobodene, če so hle žive. Upam, da bom kmalu skupaj. Upam, da se bom kmalu vrnil domov. Pisker me se bomo preselili na Prežihovo vrh.

Upam, da je tudi prives vse v redu, da ste zdravi, posebno vi mati. Ostanište mi pesemih, kamor bom tukaj pri vrnitvi, mogoče je predložiti prisel.

Uresničite se se naše najsmelejše sanje: združene Slovenci je osvobodene. Družili smo si to svobodo z veličinami prava, ali predraga ta cena mi, ako bomo gnali ti vti. — Po zdrave vsem, tudi

Odlomek iz Prežihovega pisma iz Mauthausena

Kljub strahotnemu fašističnemu nasilju pa se je tudi na Koroškem razplamtel narodnoosvobodilni boj in genocidna nacistična politika ni dosegla zaželenih namenov.

Petnajstega maja 1945 so na Poljani pri Prevaljah utihnili zadnji streli druge svetovne vojne na evropskih tleh. Zanosno doživetje miru in svobode se je prelilo v ustvarjalno voljo in nemir, ki je začel iskati nove poti in načine življenja v svobodi.

Tudi na Kulturnem področju.

NOVA RAVENSKA GIMNAZIJA IN GRAD RAVNE

Prvi sad zanosnih povojnih prizadevanj na kulturnem področju je bila nižja gimnazija (ustanovljena 17. septembra 1945), ki pa je že v prvem letu svojega delovanja začela preraščati v popolno, takrat še osemletno gimnazijo.

Valvasor: ravenski grad 1688

Začasne prostore zanj so njeni pobudniki našli v ravnem gradu. Tega so zgradili Hebenstreiti na planoti Ravne (an der Eben), ko so se okrog leta 1530 preselili s Štajerskega na Koroško. Nato je skozi stoletja menjal gospodarje in spreminjal podobo.

Janez Vajkard Valvasor ga je v svoji knjigi *Topographia Archiducatus Carinthiae* (1688) upodobil najbrž še takega, kakršnega so zgradili Hebenstreiti. Takrat je obsegal le današnji osrednji del s štirimi vogalnimi stolpi in gospodarska poslopja, ki so obkrožala grajsko dvorišče.

Podobo, ki jo je ohranil do konca druge svetovne vojne, so mu dali grofje Thurni, njegovi lastniki od leta 1809. Johan Douglas, sin Georga Thurna Valsassine, prvega lastnika gradu iz družine Thurnov, je gradu po letu 1863 prizidal zahodni trakt. Preuredil je staro grajsko jedro in ga prekril z neobaročnim okrasjem današnjih fasad, s skupinami dreves, ki jih je zasadil po rodovitni planoti, pa je ustvaril zasnovo grajskega parka.

V nekoč peščicam grajske gospode, uradnikov in služinčadi namenjene grajske prostore sta se jeseni 1945 vselila nova gimnazija in dijaški dom. Do zadnjega kotička sta jih napolnila, a je tudi s preurejeno, za nadstropje dvignjeno grajsko konjušnico vred postal pretesen za vse mlade, ki so se nagnetli vanj iz vseh, tudi najbolj zakotnih krajev in globač koroške krajine.

Žene ravenških železarjev so ga očistile sledov medvojnega opustošenja, možje fužinarji so z udarniškiimi šihti poskrbeli za najnujnejšo šolsko opremo.

Severna fasada gradu s konzolastim balkonom in trojnim vratnim oknom.

Južna fasada gradu s triločnim arkadnim hodnikom

NOVO GIMNAZIJSKO POSLOPJE IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

Že tako nepopisni gneči v ravenskem gradu se je leta 1949 pridružila še študijska knjižnica. Vedno bolj je naraščala potreba po novem gimnazijskem poslopju. Tri dijaške delovne brigade so opravile vsa zemeljska dela in mu zabetonirale temelje, kletni venec in prvo ploščo. Delavci Gradisa so svoje delo prilagodili mladostni vnemi brigadirjev. Vsa bližnja in daljna okolica se je zavedala pomena nove pridobitve in je priskočila na pomoč. Znova se je začel podaljševati seznam podjetij, ustanov in posameznikov, ki so z gmotno pomočjo in veljavo svoje besede omogočili, da je večkrat ogrožena zamisel vendarle postala resnica.

Ko se je leta 1953 gimnazija preselila v novo poslopje, je grad ostal na voljo študijski knjižnici. To je ustanovil Okrajni ljudski odbor Dravograd (odločba z dne 3. 3. 1949), nato pa so pravice in dolžnosti ustanovitelja prevzemali za njim njegovi pravni nasledniki in naslednice.

Knjižnici novega tipa, ki je nastala ob tedaj znova oživljajočih ljudskih knjižnicah, je ustanovitveni akt določil tudi nove, drugačne naloge. Program je ustrezal potrebam širše krajine in določilom uredbe o Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) in okrožnih študijskih knjižnicah, ki sta jo izdala jeseni 1945 Slovenski narodnoosvobodilni svet in Narodna vlada Slovenije.

Temeljna skrb Študijske knjižnice Ravne na Koroškem, kot jo je določal ustanovitveni akt, je veljala zbiranju, hranjenju in strokovni obdelavi koroškega domoznanskega gradiva, pospeševanju knjižničarstva na območju koroške krajine ter oskrbi študentov in dijakov s potrebno študijsko literaturo.

Programski naravnosti knjižnice je bil prilagojen tudi način njenega delovanja. Le manjši del gradiva je izposojala na dom, za izposajo v lastni hiši pa je potrebovala bralnice. Razumevanju podjetij in posluhu inž. arhitekta Toneta Bitenca, ki je domislil in izrisal vsako malenkost, gre zasluga za to, da sta, kot je zapisal dr. Sušnik, v gradu zapela les in kovina.

Batičevo plastiko Mecen, ki smo jo leta 1988 postavili v nišo knjižnične avle, bi potemtakem lahko poimenovali tudi z marsikaterim povsem domačim imenom.

Prežihov spomenik, delo Draga Tršarja, v parku ob knjižnici

Razgibano grajsko stopnišče

DR. FRANC SUŠNIK

(1893 – 1980)

Duhovni oče gimnazije in študijske knjižnice na Ravnah je bil dr. Franc Sušnik, domačin s Prevalj, ki si je že pred vojno pridobil sloves odličnega profesorja, publicista, dobrega poznavalca domačih literatur in svetovne književnosti. Zaslovel je kot odličen govornik, še posebno pa kot topla človeška osebnost, zvesta izročilom svojega kmečko—delavskega okolja.

Dr. Franc Sušnik je živel in čutil s kraji naše doline in vse Koroške. Poznal je njihove potrebe in izhajal iz njih. Njegova gimnazija je na široko odprla mladim Korošcem vrata v svet. Študijska knjižnica, ki jo je zasnoval in trideset let skrbno vodil, je pod njegovim vodstvom dosegla zavidljive rezultate. V kratkem času si je ustvarila močan fond knjižničnega gradiva, ki je ustrezal njeni študijski naravnosti, koroški domoznanski usmeritvi in splošnim kulturnim potrebam knjižničnega zaledja. Izoblikovala si je svojsko podobo in postala ena najmočnejših slovenskih knjižnic zunaj večjih mestnih središč.

Od osemindvajsetega septembra 1983 nosi njegovo ime.

SPREMEMBE V SLOVENSKEM KNJIŽNIČARSTVU

Razdrobljeno, dvotirno slovensko knjižničarstvo kmalu ni več ustrezalo spreminjajočim se razmeram in ni bilo več kos novim, zahtevnejšim nalogam, ki jih je prinašal čas.

Zakon o knjižnicah (1961, 1965) je ukinil študijske knjižnice, terjal uvedbo občinskih matičnih knjižnic, ki naj povežejo knjižnice na svojem območju v občinske knjižnične mreže in se tako povezane vključijo v skladno delujoč slovenski knjižnični sistem.

Študijska knjižnica na Ravnah je sledila zahtevam zakona. Razumela jih je predvsem kot zahtevo po dvigu strokovne ravni splošnoizobraževalnih knjižnic in po nujnosti povezave vseh knjižnic na Slovenskem.

Ker zahtevnih sprememb ni mogla izvesti čez noč, je postopoma spreminjala način svojega poslovanja. Organizirala je matično službo, poenotila nakupe, obdelavo in razporejanje knjižničnega gradiva, poskrbela za pomoč knjižničarjem v sicer še dokaj samostojnih krajevnih knjižnicah. Skladno s spremenjenim načinom organiziranosti in poslovanja se je preimenovala v Koroško osrednjo knjižnico — Študijsko knjižnico — Ravne na Koroškem.

Leta 1980 je prejšnje ljudske knjižnice tudi formalno povezala v enotno knjižnično ustanovo z enotnim razvojnim programom.

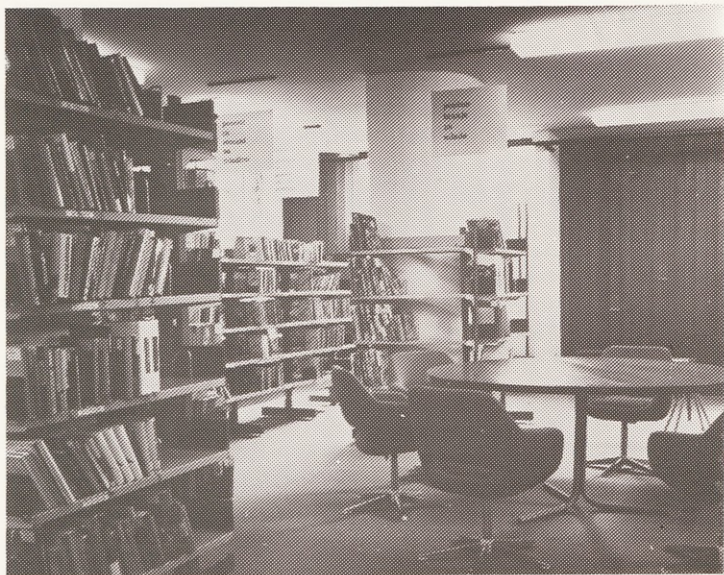
Novi zakon o knjižničarstvu (1982), ki na novo opredeljuje in »ureja knjižničarsko dejavnost, naloge in organiziranost, poslovanje in upravljanje knjižnic«, je s svojimi zahtevami ni presenetil. Ker je že leta 1986 izpolnjevala pogoje, določene z zakonom, je Svet za knjižničarstvo SR Slovenije predlagal Kulturni skupnosti Ravne na Koroškem, naj jo imenuje za občinsko matično knjižnico. Kulturna Skupnost Ravne na Koroškem je to storila 16. septembra 1986, Republiški komite za kulturo SR Slovenije pa 10. julija 1989.

DANAŠNJA KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA

Današnja Koroška osrednja knjižnica »Dr. Franc Sušnik« Ravne na Koroškem je torej občinska matična knjižnica z večjimi in manjšimi zunanjimi enotami v Podpeci, Črni na Koroškem, Žerjavu, Mežici, na Prevaljah, Ravnah (Pionirska knjižnica Leopold Suhodolčan), V Šentanelu, Kotljah in Strojnski Reki.

Pionirska knjižnica Leopold Suhodolčan na Ravnah

Knjižnica na Prevaljah v novih prostorih

Skupna površina prostorov zunanjih enot se je v zadnjih desetih letih podvojila, saj so se druga za drugo preselile v nove, funkcionalno opremljene prostore vse večje splošnoizobraževalne knjižnice na Ravnah, v Črni na Koroškem, na Prevaljah in v Mežici.

Lastne, centralno obdelane fonde zunanjih enot, ki štejejo skupno 66.000 knjig, matična knjižnica dopolnjuje s knjigami iz potujočega oddelka, prav tako pa je vsem članom knjižnice na voljo vseh 130.000 knjig v matični knjižnici, saj veljajo enotne knjižnične izkaznice za vso občinsko knjižnično mrežo.

Leta 1980 se je matična knjižnica izrazito odprla. Večji del gradiva, ki ga je dotlej izposojala le v bralnicah, izposoja poslej tudi na dom, kar ji je dalo možnost, da je eno svojih prejšnjih bralnic preuredila v izposojevališče leposlovja po prostem pristopu. Le-ta je že vrsto let uveljavljen v vseh knjižničnih zunanjih enotah pa tudi v izposojevališču družboslovne literature v matični knjižnici.

Matična knjižnica na Ravnah je za bralce odprta 59 ur, zunanje enote pa skupno 49 ur tedensko.

OBNAVLJANJE IN DOPOLNJEVANJE KNJIŽNIČNEGA FONDA

Knjižnica obnavlja in dopolnjuje svoj enotni knjižnični fond z lastnimi nakupu, z obveznimi izvodi (po en brezplačen izvod vsega, kar izdajo slovenske založbe in natisnejo slovenske tiskarne), z dotacijo Kulturne skupnosti Slovenije, z darovi in zamenjavami.

Z obveznimi izvodi v precejšnji meri pokriva potrebe matične knjižnice, hkrati pa ji omogočajo dokaj popoln pregled nad knjižno produkcijo na Slovenskem, s tem pa tudi preudarno odločanje za dodatne nakupe. Temeljno merilo zanje so močno razvejene želje in potrebe članov knjižnice.

Zamenjave in darovi v celotnem dotoku gradiva količinsko ne predstavljajo pomembnejšega vira, je pa knjižnica prav z njimi pridobila marsikatero knjižno redkost, ki bi ji bila na knjižnem trgu nedosegljiva. Še posebej to velja za starejše koroške tiske in vse oblike neknjižnega gradiva.

Izposojevališče družboslovne literature; zametki mediateke

Izposojevališče leposlovja v preurejeni Paradiževi bralnici

ČLANSTVO IN IZPOSOJA V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI

Enotna organizacija občinske knjižnične mreže, neokrnjeno nadaljevanje dela nekdanje študijske knjižnice in vse večja odprtost matične knjižnice ugodno vplivajo na število, starostno, poklicno in izobrazbeno strukturo njenega članstva, na izposajo, raven in zvrsti izposojenega gradiva.

Število članov Koroške osrednje knjižnice je zadnja leta naglo naraščalo. Osemnajstim odstotkom prebivalcev ravske občine se vsako leto pridruži okrog petsto občanov drugih občin koroške krajine, ki večinoma sodijo med zahtevnejše uporabnike knjižničnega gradiva in informacij.

Knjižnica letno izposodi poprečno nekaj več kot štiri knjige na prebivalca občine. Zadnji dve leti pa je razširila svojo ponudbo tudi z nekaj sto videopaketami.

POPULARIZACIJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN DELO Z BRALCI

Da bi svoje člane in druge krajane kar najbolj seznanila s knjižničnim gradivom, knjižnica objavlja v Koroškem fužinarju sezname knjižnih novitet, vsak mesec razstavi knjižne novosti, ki jih pridobi z obveznimi izvodi, in vsaj dvakrat na leto pripravi obsežnejšo komentirano tematsko razstavo.

Popularizaciji knjižničnega gradiva in dvigu bralne kulture članov namenja literarne večere, predstavitev novih knjig in druge prireditve, ki jih organizira za vse člane v matični knjižnici, razne oblike dela z najmlajšimi bralci pa tudi po zunanjih enotah.

Dolg bi bil seznam teh prireditev in priznanih znanstvenikov, pisateljev, pesnikov in glasbenikov, ki so nastopili na teh prireditvah.

Posebno skrb posveča knjižnica sodelovanju s šolami, knjižni in knjižnični vzgoji mladih bralcev. Načrtno jih seznanja z organizacijo in poslovanjem knjižnice, z bogastvom knjižničnih fondov, z načini, kako s pomočjo katalogov, bibliografij in drugih praktičnih pomagala poiskati potrebno literaturo.

Razstava v prostoru z enciklopedijami, leksikoni in slovarji

Predstavitev nove knjige v Kuharjevi bralnici Koroške osrednje knjižnice

Knjižnica premore dovolj gradiva in lahko omogoči učiteljem vseh predmetnih področij, da posamezne didaktične enote obdelajo kar v bralnicah knjižnice. Učenci in dijaki si lahko poiščejo potrebno literaturo sami, učitelji in profesorji pa lahko izbrano temo obdelajo po drugih, ne ravno vsakdanjih metodah.

Tudi vse večje knjižne razstave pripravlja knjižnica po vnaprejšnjem dogovoru s šolami.

Knjižnica po svoje bralce ne le spodbuja, temveč jim izreka tudi javna priznanja za dokazano razvitost njihovih bralnih navad in potreb, za starosti in izobrazbi primerno raven bralne kulture. To stori vsako leto ob mesecu knjige, ko skupaj z Zvezo kulturnih organizacij in Društvom koroških knjižničarjev pripravi bralcem iz vseh svojih enot srečanje s tem ali onim priznanim slovenskim piscem, jih nagradi z diplomo in skromnim knjižnim darilom.

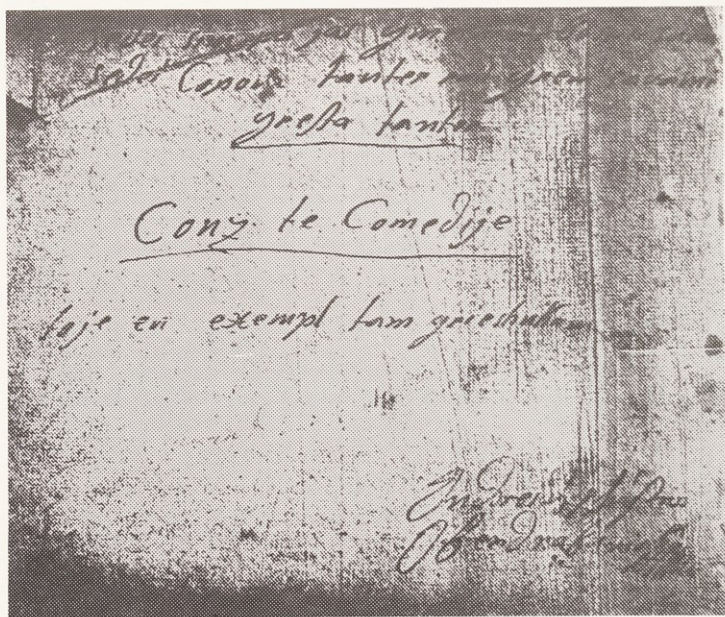
POSEBNE NALOGE KOROŠKE OSREDNJE KNJIŽNICE

Ob temeljni skrbi, ki jo Koroška osrednja knjižnica posveča občinski knjižnični mreži, z vso resnostjo in odgovornostjo nadaljuje delo, ki izhaja iz vsebinske naravnosti in dosežkov bivše študijske knjižnice. V izvajanju teh nalog (po dogovoru z občinskimi knjižnicami Dravograd, Radlje ob Dravi in Slovenj Gradec) ohranja regijske funkcije svoje prednice, saj bi bilo nesmiselno in nemogoče, da bi se z njimi v enakem obsegu ukvarjale tudi vse druge občinske knjižnice.

To velja med drugim za večji nakup znanstvene, strokovne in druge študijske literature, predvsem pa za oblikovanje knjižnične domoznanske zbirke.

Rezultat prve krajinsko dogovorjene naloge sta med drugim zbirki najpomembnejših svetovnih in bolj ali manj vseh domačih enciklopedij, leksikonov in slovarjev ter zbirka diplomskih, raziskovalnih, magistrskih nalog in doktorskih disertacij.

V domoznanski zbirki knjižnica zbira vso najpomembnejšo literaturo o Koroški (tudi zamejski) in prav vse, kar zadeva kraje in

Rokopis Andreja Šusterja Drabósnjaka z búkovnikovim podpisom

Kotnikova soba s knjižnico dr. Franca Kotnika

ljudi današnje koroške krajine. Odločilen za uvrstitev gradiva v domoznansko zbirko je vsebinski vidik.

Veliko domoznanskega gradiva, zlasti starejšega, je knjižnica pridobila leta 1955, ko je kupila od vdove dr. Franca Kotnika (1882 – 1955) njegovo knjižnico.

Z njo in na druge načine je pridobila avtorjeva rokopisa Andreja Šusterja – Drabósnjaka (1768 – 1825), znanega bukovnika iz Kostanj nad Vrbskim jezerom, in številne prepise njegovih del.

Knjižnica hrani Sketov podpisani izvod njegove povesti Miklova Zala in nekaj rokopisnih odmevov, zapisanih ob izidu knjige. Hrani rokopis njene prve dramatizacije Jaka Špicarja (1884 – 1970), dokaj obsežno dokumentacijo o njenih poznejših uprizoritvah in druge rokopise Špicarjevih del.

Mimo rokopisov, ki jih je knjižnica volil že z oporoko Ksaver Meško (1874 — 1964) je knjižnica pozneje pridobila še precejšnje število enot rokopisnega, fotografskega in drugega gradiva o njem in njegovem delu.

Posebno pozornost posveča knjižnica Lovru Kuharju — Prežihovemu Vorancu (1893 — 1950). Poleg njegovih rokopisov, dokumentov, ki se nanašajo nanj, domačih izdaj in prevodov njegovih del v številne tuje jezike, zbira in hrani tudi dramatizacije, scenarije za filme in televizijske drame, posnete po njegovih delih.

V spominski sobi velikega pisatelja je knjižnica zbranemu opusu avtorja pridružila nekaj osnutkov za njegov spomenik, dela, napisana o njem, ter kratko fotoreportažo o njegovem življenju in delu.

Pomemben je bil delež knjižnice in muzeja pri organizaciji Prežihovih svečanosti, pri obnovi in opremljanju Prežihove bajte na Preškem vrhu leta 1979. V sodelovanju z drugimi občinskimi dejavniki pa je knjižnica sama organizirala Spominsko srečanje ob devetdesetletnici Prežihovega rojstva, referate, prebrane na srečanju, pa objavila v publikaciji Odmev živega človeka in krajine (1983).

Prežihova spominska soba

Nekaj prevodov Prežihovih Solzic

Dokaj popolna je knjižnična zbirka prvih izdaj, ponatisov in prevodov del Leopolda Suhodolčana (1928 — 1980), ki je večji del svojega plodnega življenja preživel na Prevaljah in se tudi s svojim ljubiteljskim kulturnim delom uvrstil v krog najpomembnejših koroških kulturnih delavcev. Knjižnica mu je izkazala dolžno spoštovanje tudi s tem, da je po njem poimenovala svojo pionirsko zunanjo enoto na Ravnah.

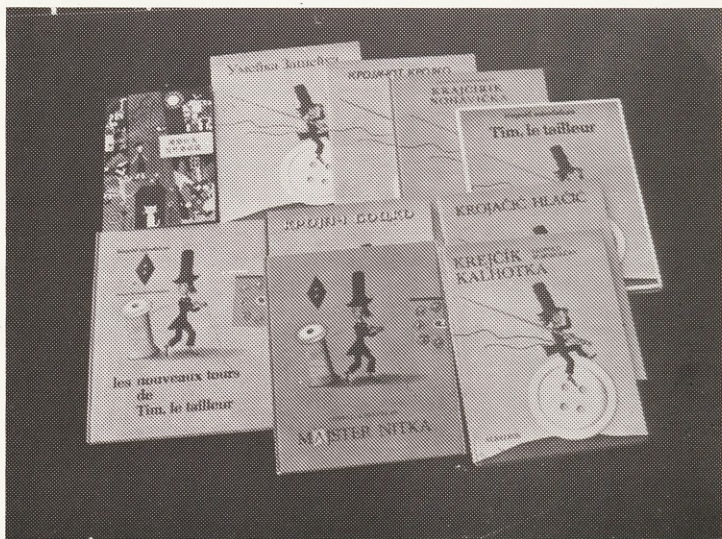
Najpomembnejša in najstarejša knjiga, ki jo hrani knjižnica, je Dalmatinova Biblia (1584), ki jo je skozi viharna stoletja naše zgodovine hranila in ohranila koroška kmečka družina iz okolice Pliberka.

Koroška osrednja knjižnica pa se seveda ne ozira samo in predvsem po preteklosti, temveč sproti zbira tudi vsa glasila krajevnih, gospodarskih, družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, glasila šol in druge priložnostne tiske; magnetofonske trakove, gramofonske plošče, kasete in videokasete, diapozitive, kartografsko in slikovno gradivo domoznanske narave.

LOKALNA BIBLIOGRAFIJA

Da ohrani pregled nad zbranim gradivom in lahko hitro po-
streže z njim, izdeluje knjižnica poleg splošnih katalogov, ki jih
terja stroka od vsake knjižnice, vedno več specialnih razvidov in
drugih pomagal, ki jih ji narekujejo vsakodnevne potrebe. Naj-
pomembnejša med njimi je lokalna bibliografija — kartotečno ure-
jeni izpisi domoznanskih sestavkov, objavljenih v knjigah, zborni-
kih, časopisih, časnikih in drugih periodičnih publikacijah. To ji
omogoča, da lahko daje letno več tisoč informacij, predvsem pre-
bivalcem koroške krajine, a tudi povpraševalcem iz drugih krajev
Slovenije, Jugoslavije in zamejstva.

Na podlagi tako zbranega bibliografskega gradiva je lahko
knjižnica sama ali v sodelovanju z drugimi (predvsem s Kulturno
skupnostjo Ravne na Koroškem in uredniškim odborom Vestnika
koroških partizanov) izdala bibliografije dr. Franca Sušnika, Mar-
jana Kolarja, Leopolda Suhodolčana, Karla Prušnika — Gašperja,
Pavla Žaucerja — Matjaža, Vestnika koroških partizanov, narod-
noosvobodilnega boja in fašističnega nasilja na Koroškem in še
več manjših, a za kraj in krajevne potrebe nič manj pomembnih
bibliografij.

Nekaj prevodov Suhodolčanovega Krojačka Hlača

PRIZNANJA KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI

KULTURNA SKUPNOST
BAYNE NA KOROŠKEM

for information
also check:

Koroška osrednja knjižnica
"Dr. Franc Sušnik" Ravne na K.

ZLATO PLAKETO
PREŽIHOVEGA VDRANCA
ZA LETO 1984

za ŽIVI DELEŽ
in umetniško moč
pri osveščanju, soustvarjanju
in izpričevanju kulturne volje
v karoliški krajin

Downloaded from ascelibrary.org by University of California, San Diego on 06/02/14. Copyright ASCE, For All Rights Reserved, No part of this document may be reproduced without written permission from ASCE.

2007-08-08 10:00 AM
2007-08-08 10:00 AM
2007-08-08 10:00 AM
2007-08-08 10:00 AM

Da je Koroška osrednja knjižnica izpolnjevala svoje naloge v skladu s potrebami in pričakovanji svojega ožjega in širšega okolja, da se je to zavedalo njenega deleža pri uresničevanju trajnih zamisli in enkratnih pomembnejših akcij, dokazujejo priznanja, diplome in plakete, ki jih je prejela.

Ob 720—letnici prve doslej znane omembe Guštanja (današnjih Raven na Koroškem) sta ji septembra 1968 ravska krajevna skupnost in krajevna konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva podelili Listino spomina, saj se, kot je zapisano v njej, osvetljeno na postaji časa blešči zapisano tudi njeno ime.

Leta 1978 je dobila knjižnica Priznanje občine Ravne na Koroškem »za dolgoletno uspešno vsestransko kulturno dejavnost... in za pretakanje kulturnih vrednot med matično domovino in zamejskimi Slovenci«.

Ob slovenskem kulturnem prazniku leta 1985 ji je Kulturna skupnost občine Ravne na Koroškem podelila zlato Prežihovo plaketo »za živi delež... pri osveščanju, soustvarjanju in izpričevanju kulturne volje v koroški krajini«.

Republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije ji je ob dnevu vstaje slovenskega naroda 1985 dodelil Posebno priznanje za Bibliografijo narodnoosvobodilnega boja in fašističnega nasilja na Koroškem.

Na predlog medobčinskega foruma koroške krajine jo je Predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije 3. julija 1984 odlikovalo z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo »ob petintrideseti obletnici obstoja za zasluge pri razvijanju branja in pospeševanje knjižnične službe ter za širjenje prosvete in kulture«.

Knjižnici pa niso nič manj draga priznanja posameznih društev, ustanov in skupnosti, ki pa vseh seveda ni mogoče omeniti.

SEDANJE IN BODOČE NALOGE KOROŠKE OSREDNJE KNJIŽNICE

Nagel razvoj informatike, komunikacijske infrastrukture in računalništva terja od knjižnice, da se prilagodi spremenjenim razmeram in možnostim. Za to veliko prilagoditev pa potrebuje dodatne prostore, več strokovno usposobljenih delavcev, predvsem pa dodatno, zlasti računalniško opremo.

Knjižnica mora poskrbeti za zaščito in varno hrambo dragocene rokopisnega in drugega unikatnega gradiva ter knjižnih in drugih redkosti. Za to potrebuje opremo, ki tega knjižničnega bogastva ne bo varovala le pred ognjem, temveč tudi pred drugimi škodljivimi vplivi okolja. Poskrbeti mora za restavracijo že ogroženega gradiva in ustrezne preslikave. Z uporabo le-teh bo podaljšala obstoj gradiva v izvirni obliki in ohranila vsaj vsebine

LIKOVNI SALON

Morda nikoli ne bo mogoče dokazati neposredne zveze med pričetkom pouka v novoustanovljeni ravenski gimnaziji in prvo slikarsko kolonijo, ki jo je organizirala Železarna Ravne oktobra 1945, je pa časovno sovpadanje teh dveh dogodkov zgovorno značilno in dokazuje izbruh kulturne volje Raven in širšega koroškega okolja v prvih povojnih letih.

Dijakom mlade ravenske gimnazije in drugim krajanom je bilo treba odpreti vrata v svet. Tudi v svet glasbene, gledališke in likovne ustvarjalnosti. Začele so se ekskurzije dijakov v gledališča in na koncerte, začela so se gostovanja poklicnih glasbenih in gledaliških ustanov v naših krajih.

Likovne ustvarjalce je do konca leta 1963 vabila gimnazija, da so razstavljali po njenih hodnikih. Leta 1964 se je razstavna dejavnost preselila v prostore Študijske knjižnice. Tri, štiri razstave letno so bile dovolj, da so prebudile zanimanje krajanov za likovno umetnost, premalo pa, da bi lahko potešile prebujene potrebe. Več si jih knjižnica ob svojem rednem delu v vedno polnih bralnicah ni mogla dovoliti.

Razstava v Likovnem salonu Ravne na Koroškem

Stojan Batič: »S knjigo« in »Mecen«

Nadstropje zahodnega trakta gradu, ki so ga zapustile še zadnje gojenke dijaškega doma, je obetalo ustrezne razstavne prostore. Spet je svoje rekla železarna in nastalo je razstavišče, ki sicer ne dopušča bahave razkošnosti, je pa prijetno, toplo, domačnostno.

Osem do deset razstav letno dopušča programskemu odboru razstavišča, da sestavi zanimiv in razgiban program, ki ga v veliki meri prilagaja potrebam šol in šolskemu koledarju.

Likovni salon je notranja organizacijska enota Koroške osrednje knjižnice, ki pa je v štirih desetletjih svojega obstoja izoblikovala tudi stalno zbirko slikarskih in nekáj kiparskih del. Razporejena po njenih prostorih zbuja pozornost obiskovalcev, ki jim vedo določiti umetniško vrednost in pomen. Brez teh del bi knjižnica ne bila, kar je in kar je od vsega začetka želela postati.

DELA VSKI MUZEJ

Delavski muzej je strokovno samostojna ustanova, nastala iz istega zanosnega razpoloženja in ustvarjalnih hotenj prvih po-vojnih let kot pred njim gimnazija in študijska knjižnica.

Zamisel muzeja sega v leto 1950, prvi vneti uresničevalci za-misli pa so postali člani Društva inženirjev in tehnikov kmetijstva, rudarstva in železarstva iz vseh štirih današnjih koroških občin. V treh letih so zbrali dovolj gradiva za pregledno razstavo (1953), ki je zgovorno pokazala smotrnost zbiralne akcije in upraviče-nost zamisli.

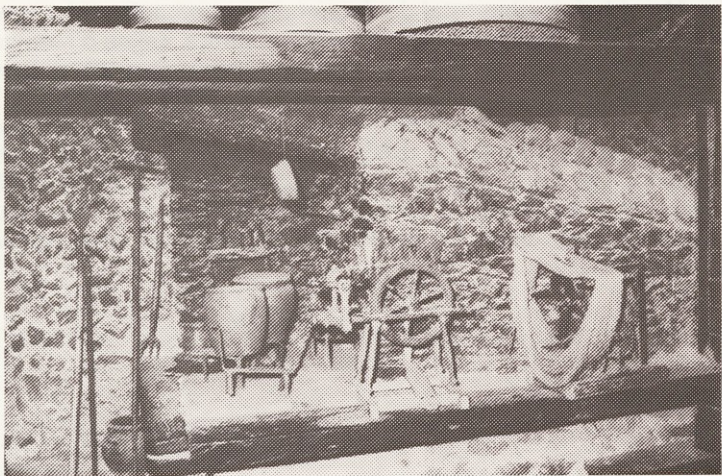
Leta 1953 je dobil muzej svoj prvi zunanji objekt — repač, simbol železarstva, ki je postal in ostal tudi njegov simbol.

Istega leta se je gimnazija preselila v novo zgradbo. Leto dni pred uradno otvoritvijo se je umaknila (tudi) iz preurejene grajske konjušnice in tako ustvarila prostorske pogoje za postavitev stal-nih muzejskih zbirk.

Sklep, da muzej na Ravnah bo, je bil enoten, razlikovala pa so se naziranja njegove vsebinske usmeritve. Nekateri so si ga

Repač, simbol železarstva in muzeja na Ravnah

Dimnica v ravenskem muzeju

predstavljali predvsem ali izključno kot tehniški muzej, ki naj bi v svojih zbirkah prikazoval delovna orodja in tehnične izdelke domačega okolja od najstarejših ohranjenih primerkov do najnovejših dosežkov tehnike. Drugi so ga želeli usmeriti bolj v delavsko etnografijo. Prikazoval naj bi predvsem življenje delavcev (kmetov, gozdnih delavcev, rudarjev in železarjev), bednost njihovega životarjenja in trpljenja v preteklosti, hkrati pa prebujanje njihove razredne zavesti in razvoj delavskega gibanja. Želeli so muzej, »ki bi daleč presegel ime 'Tehniški'«.

Vsebinska opredelitev muzejskega razvoja je ostala nedorečena, kar se kaže tudi v izboru eksponatov, predvsem zunanjih muzejskih objektov, in celo v nejasnem imenu »Delavski muzej«, ki pa nakazuje premoč druge usmeritve.

Iz leta v leto so nastajale: gozdarska zbirka (1954), rudarska zbirka (1955), železarska zbirka (1966) in bili postavljeni zunanji objekti: kašča (1961), enoramenski žerjav (1960) in drugi.

Novi pridobitvi za muzej sta spominska soba II. in III. kongresa SKOJ v obnovljenem Kefrovem mlinu (1979), še posebno pa spominski muzej Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca na Preškem vrhu (1979).

Vsa ta leta ga je vodil in bdel nad njegovo rastjo tih, skromen, a skrben in požrtvovalen delavec Maks Dolinšek.

Muzej je formalno ostal do danes notranja organizacijska enota Študijske, pozneje Koroške osrednje knjižnice. Zakon o naravni in kulturni dediščini (1981) pa terja ureditev njegovega statusa in smotrno vključitev ustanove v slovensko muzejsko mrežo.

S popolno osamosvojitvijo muzeja se bo najbrž njegova nadaljnja pot tudi formalno razšla s potjo Koroške osrednje knjižnice, ne bilo pa bi prav, če bi se z reorganizacijo pretrgale tudi tiste organske vezi med njima, ki so ju povezovale v izvajanju domoznanskih nalog, kot so jih videli in načrtovali njuni skupni pobudniki.

Janez Mrdavšič

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA DR. FRANC SUŠNIK RAVNE NA
KOROŠKEM

Izdali: Koroška osrednja knjižnica in Kulturna skupnost Ravne na Koroškem

Fotografije: Bogdan Zelnik, Franc Ocepek, Alojz Krivograd ml. in Maks Dolinšek

Tisk: Grafika Prevalje 1989

Naklada: 2000 izvodov

Na osnovi izjave Republiškega komiteja za kulturo SR Slovenije številka 4210–243/84 z dne 28. 3. 1984 je publikacija oproščena temeljnega in posebnega prometnega davka.

